

ПРО ВАЖЛИВІСТЬ І НЕОБХІДНІСТЬ СПІВПРАЦІ МІЖ ІСТОРИЧНИМИ МУЗЕЯМИ У НИНІШНЬОМУ ГЕОПОЛІТИЧНОМУ ВИМІРІ

У сьогоднішньому світі музеї набувають нового значення. Нині це не просто традиційні спеціалізовані заклади для зберігання, експонування та дослідження предметів старовини, якими їх звикли бачити у минулому столітті.

Наразі історичні музеї не тільки надають неоціненну допомогу у дослідженні та вирішенні культурних, політичних та економічних проблем, що стоять перед суспільством у складному сьогоденні, але й впливають на створення майбутніх стратегій його розвитку.

За умов формування новітнього громадянського суспільства в Україні міжнародне партнерство між музейними інституціями є абсолютно необхідним. Воно розвивається як в традиційному, так і в мережевому середовищі в наступних напрямках:

- вивчення стійких економічних моделей, що забезпечують рівноправний доступ до культурних спадщин для творчого використання громадянами;
- розширення доступу до продуктів інтелектуальної та матеріальної культури шляхом створення цифрових копій джерел для інтерактивних комп'ютерних мереж;
- використання новітніх технічних рішень в експозиціях: голограм, відео, спеціального освітлення, тощо;
- збереження історичної пам'яті народів, етносів, громад, окремих осіб у витворах творчої уяви;
- встановлення зв'язку спадщини предків з прийдешніми поколіннями та фіксація історичних процесів сучасності;

– сприяння науковим дослідженням та надання інформаційного, правового захисту музейних та приватних колекцій;

– демонстрація взаємодії культурної самобутності і устремлінь різних народів.

Музейні зібрання можуть слугувати дієвим позитивним засобом культурної дипломатії, зводячи містки між окремими людьми різних національностей та цілими народами, а також мають сприяти відновленню локального культурного середовища, зруйнованого війнами та розрухами.

Додатковим стимулом для міжнародного співробітництва між музеями є перспектива залучення міжнародних банківських установ і можливого встановлення фінансування та кредитування найбільших національних колекцій. Важливість цього стимулу важко переоцінити для країн, що зазнали потрясінь в результаті війни чи інших катастроф. Спільні міжнародні виставки

створюють потенціал для фінансових надходжень до культурних скарбниць таких країн.

Позитивний потенціал міжнародних виставок величезний, особливо в таких полікультурних державах, як США та Україна. Створюючи зв'язки між віддаленими культурами, вони сприяють взаємопорозумінню, а зростаюча світова спільнота тільки виграє у результаті співпраці між музеями по всьому світу.

Не заглиблюючись в загальновідомі факти становлення такого музейного титану, як Музей мистецтв Метрополітен (м. Нью-Йорк, США), варто зазначити, що його історія налічує понад 140 років. Заклад створювався на основі приватних колекцій, зокрема й зброї, і має величезне зібрання різноманітних мілітарних артефактів світового значення. Іншою особливістю цього музею є міжнародне, глобальне представлення основних культур світу та дослідження окремих артефактів на надзвичайно високому академічному рівні.

Міжнародні виставки працюють на світову популярність всіх країн-учасниць. Культура та ідентичність кожного народу матеріалізуються в мистецтві та артефактах презентованій в експозиції історичної спадщини. Представляти їх слід з повагою та делікатністю. Необережність в цьому питанні може стати причиною зриву запланованих і навіть уже підготовлених проектів.

Фондом досліджень стародавніх цивілізацій (ФРАК) та музеєм Трипілля спільно з Інститутом археології Національної академії наук України 2010 року у Нью-Йорку проведено археологічно-мистецьку виставку «Стародавнє Трипілля. Сім тисячоліть сакрального мистецтва». Представ-

лений матеріал був маловідомий для американської аудиторії. Об'єднання духовної історії представлених культур з науковою цілісністю вимагала уваги до історичних деталей. Отриманий ФРАКом досвід став основою подальших проектів та налагоджених вже сьогодні зв'язків.

Цьогорічне дослідження Фонду присвячено надзвичайно цікавим зразкам старовинної зброї – мечам з експозицій Метрополітан Музею Мистецтв (Нью-Йорк, США) та Національного заповідника «Хортиця» (Запоріжжя, Україна). Представлені мечі X ст. є ідентичні по формі декорованого руків'я, однаково вишукано інкрустовані сріблом та іншими кольоровими металами з зображенням мотивів коловратів та прочитуваними художніми написами. Спільне наукове дослідження подібних знахідок обіцяє подальші сенсаційні відкриття та успішні міжнародні виставки, пов'язані з епохою формування Давньоруської держави і участі скандинавів у цьому процесі.

Наступним кроком має стати більш активне налагодження співробітництва між великими музеями США та України, залучення до процесу приватних колекціонерів.

У контексті глобальних викликів проведення міжнародних спільних виставок набуває великого геополітичного значення, що вимагає ретельного аналізу усіх аспектів досягнення успіху для міжнародної співпраці.

*Ірина ФОРОСТЯН,
Фонд дослідження
стародавніх цивілізацій
FRAC; Музей Трипілля,
Нью-Йорк, США*

Меч, IX ст. Сталь, залізо, срібло. Верхів'я та гарда інкрустовані срібним дротом, утворюючи напис майстра – «Hartolfr» та декоративні елементи у вигляді свастики (символу процвітання). Клинок дамаської (пакетної) сталі, шари добре розрізняються. Metropolitan Museum of Art, L.2008.29.2. Зразок із зібрання Laird R. Landmann, Kathleen E. Kinney.

«Меч Святослава Хороброго», X ст. Сталь, срібло, латунь, мідь. Верхів'я та гарда інкрустовані геометричним орнаментом. На клинку клеймо «ULFBERHT». Музей історії запорізького козацтва Національного заповідника «Хортиця».